

Наталія МЕРВІНСЬКА,
завідувач кабінету ліцензування та навчальної роботи,
старший викладач кафедри психології
та інклюзивної освіти
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0002-2918-0941
e-mail: n.mervinska@roippo.org.ua

Наталія ВІНОГРАДОВА,
методист, учитель початкових класів
Рівненського ліцею «Центр надії»
імені Надії Маринівич,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0009-0006-0674-1549
e-mail: ng.vinogradova2017@gmail.com

МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ДО ПРЕДМЕТА «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО» У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті окреслено способи мотивації навчальної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти на уроках образотворчого мистецтва. Представлено приклади використання інтерактивних методів на всіх етапах уроку та продемонстровано прийоми впровадження діяльнісного підходу в навчанні образотворчому мистецтву. Акцентовано увагу на важливості та дієвості мотиваційного компонента уроку з метою підвищення інтересу школярів до навчального предмета. Обґрунтовано необхідність використання вчителем таких форм і методів роботи, що формують емоційний інтелект та є основою творчої діяльності. Зауважено, що варіативність завдань, диференційований та індивідуальний підходи сприяють підвищенню рівня навчальних досягнень учнів. Окреслено шляхи формування зовнішньої та внутрішньої мотивації у процесі навчання образотворчому

мистецтву в закладі загальної середньої освіти. Схарактеризовано особливості сприйняття навчального матеріалу учнями. Наголошено на важливості створення ситуації успіху, організації позитивної атмосфери на уроці. Описано використання сучасних методів та прийомів, які, окрім навичок образотворчої діяльності, сприяють розвитку мислення, мовлення, уваги, пам'яті та стимулюють пошукову діяльність учнів. Доведено, що сучасний урок – це спосіб взаємодії вчителя і здобувачів освіти, котрий базується на активній діяльності обох сторін освітнього процесу з метою досягнення очікуваних результатів навчання та виховання культурно освіченої особистості.

Ключові слова: мотивація, інтерактивні методи навчання, діяльнісний підхід, диференційований підхід, фасилітація, ситуація успіху.

Natalia MERVINSKA,
Head of the Office of Licensing and Educational Work,
Senior Lecturer of the Department
of Psychology and Inclusive Education
of the Rivne Regional Institute
of Postgraduate Pedagogical Education,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0002-2918-0941
e-mail: n.mervinska@roippo.org.ua

Natalia VINOGRADOVA,
Methodist, Primary School Teacher
at the Rivne Lyceum «Center of Hope»
named after Nadiya Marynovich,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0009-0006-0674-1549
e-mail: ng.vinogradova2017@gmail.com

THE MOTIVATIONAL COMPONENT AS AN IMPORTANT FACTOR IN INCREASING THE INTEREST OF STUDENTS IN THE SUBJECT OF FINE ARTS

Abstract. *Based on the analysis of scientific works in the fields of psychology and pedagogy, and on the basis of professional activity in institutions of general secondary education, the methods of motivating the educational activity of primary and secondary students during fine arts lessons are outlined. In particular, examples of the use of interactive methods at all stages of the lesson are provided and techniques for implementing a practical approach in teaching fine arts are demonstrated. The attention is focused on the importance and effectiveness of the motivational component of the lesson to increase the interest of schoolchildren in the subject. The need for the teacher to use such forms and methods of work that develop emotional intelligence, evoke personal positive feelings in children, which is the basis of creative activity, is substantiated. It is indicated that the variability of tasks, differentiated and individual approaches contribute to increasing the level of educational achievements of students. The ways of formation of external and internal motivation in the process of learning fine arts at school are outlined. Attention is paid to the peculiarities of the perception of educational material by students of different levels, significant differences in the attitude to the performance of practical tasks and self-evaluation of creative works by schoolchildren of primary and secondary education levels are determined. Taking into account the possible manifestations of children's lack of confidence in their own abilities, as well as for the maximum revelation of students' creative abilities, the importance of creating a situation of success, organizing a positive atmosphere in the lesson is emphasized. The use of modern methods and techniques is described, which, in addition to the skills of artistic activity, contribute to the development of thinking, speech, attention, memory, stimulate the search activity of students, encourage them to express their own thoughts, search for interesting creative ideas, develop imagination and give children confidence in their thoughts and actions. This work proves that a modern lesson is an interaction between the teacher and students, which is based on the active participation of both sides of the educational process to achieve the expected learning results and to cultivate a culturally educated personality.*

Key words: *motivation, interactive learning methods, practical approach, differentiated approach, facilitation, situation of success.*

Постановка проблеми. Проблема формування якісних знань, усебічного розвитку особистості завжди були в центрі уваги освітян, батьків та суспільства загалом. У державі відбулися значні зміни щодо оновлення змісту освіти, впровадження сучасних освітніх технологій, що, безумовно, сприяє наданню якісних освітніх послуг. Однак залишається актуальним питання мотивації учнів до активного оволодіння навчальним матеріалом, підвищення інтересу до

навчальних предметів, зокрема образотворчого мистецтва.

Учні початкової школи зазвичай із задоволенням беруться до виконання необхідних завдань, позитивно оцінюють свої досягнення та отримують задоволення від процесу образотворчої діяльності. Натомість в учнів старшого віку зазвичай спостерігається небажання виконувати завдання, побоювання, що роботи будуть невдалими. Діти надто критично та негативно оцінюють результати образотворчої діяльності на уроках. Відповідно в учнів втрачається інтерес до образотворчої діяльності, та, як наслідок, виникає відмова від самопізнання, самовираження через мистецтво та отримання емоційного задоволення від художньої творчості.

Із метою реалізації завдань нової української школи та відповідно до нових освітніх стандартів необхідними є застосування діяльнісного та особистісного підходів, використання сучасних технологій, упровадження активної взаємодії учасників освітнього процесу, застосування формувального оцінювання. Усе це сприяє активізації мотиваційного компонента, підвищенню інтересу здобувачів освіти до вивчення курсу образотворчого мистецтва та формуванню культурної, громадянської й соціальної компетентностей.

Аналіз наукових досліджень та публікацій свідчить, що питання мотивації навчальної діяльності є надзвичайно актуальним. Його вивченню присвячені дослідження В. Сухомлінського, Л. Виготського, О. Савченко, Л. Божович, Г. Костюка, В. Ковальова, О. Леонтєва, І. Большакової, К. Гольцберг та ін. Відповідно інтерактивні технології навчання досліджували О. Пометун, Л. Пироженко, Т. Ремех та ін. Серед сучасних укладачів підручників з курсу «Мистецтво», дослідників актуальних методів і прийомів у викладанні мистецтва у закладі загальної середньої освіти (далі – ЗСО) варто назвати Л. Масол, О. Гайдамаку, О. Колотило. Науковці одностайні в думці про те, що рушійною силою, поштовхом до діяльності особистості є мотивація як один з її найважливіших чинників поряд зі здібностями, знаннями та вміннями.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних і практичних засад використання методів, прийомів та форм навчання, що сприяють мотивації учнів на уроках образотворчого мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті компетентнісної парадигми освіти метою навчальної діяльності здобувачів освіти є формування висококультурної особистості, здатної до навчання впродовж життя та самовираження через різні види діяльності. Від рівня зацікавленості та залучення дитини до процесу навчання безпосередньо залежить результат освітньої діяльності. У зв'язку з цим першочерговим завданням учителя є побудова такого уроку, що викликає в учнів бажання вчитися, активізує потребу в

отриманні знань, умінь та навичок, окреслює перспективи подальшої навчальної діяльності, спонукає дітей до творчості на основі здобутих знань. Зважаючи на це, важливу роль на уроках та в позаурочній діяльності відіграє саме мотиваційний компонент навчання.

Загалом мотивація – це поєднання внутрішніх і зовнішніх процесів, що спонукають людину до діяльності. Психологи розрізняють внутрішню та зовнішню мотивацію. Так, на думку К. Гольцберг, «внутрішня мотивація – це прагнення виконати певну діяльність заради самої діяльності. Єдиною винагородою, яку очікують від цього процесу, є отримання нових знань, власний розвиток, відчуття задоволення від діяльності. Відповідно зовнішня мотивація – це спонукання людини до активності зовнішніми обставинами або стимулами. Виокремлюють позитивну мотивацію (до чогось) і негативну (від чогось). Від чогось – це уникнення покарання або неприємності, а до чогось – прагнення отримати винагороду, похвалу. Без сумніву, перспективнішим і тривалішим процесом є стимулювання саме позитивної мотивації: прагнення до мети, досягнень, успіхів. Нагорода та покарання, а також конкуренція мають короткотермінові результати, однак це саме ті види мотивації, що досить часто використовуються в закладі ЗСО. Загальновизнаною теорією є те, що найдоцільнішою є внутрішня мотивація учнів на основі особистого задоволення та інтересу. Складниками мотивації К. Гольцберг визначає внутрішні мотиви, зовнішні стимули, власні переконання, емоції та дії (Юрченко, 2023). Науковиця зазначає, що з метою підвищення зовнішньої мотивації варто сприяти залученню позитивного впливу вчителів, батьків, друзів. Крім того, можна впровадити систему заохочень (грамоти, нагороди за навчальні досягнення та розвиток особистісних якостей). Зазначимо, що у цих випадках варто окреслити здобутки кожної дитини, уникати порівнянь рівня досягнень здобувачів освіти, усні та письмові висловлювання будувати виключно на позитиві.

Загалом чинниками формування внутрішньої мотивації є:

1. Упровадження основних дидактичних принципів навчання, зокрема науковості, доступності, систематичності та послідовності, зв'язку навчання з життям, свідомості й активності учнів у навчанні, міцності засвоєння знань, умінь та навичок, принципу індивідуального підходу та емоційності навчання.
2. Принцип наочності, котрий варто виокремити як обов'язковий у викладанні образотворчого мистецтва.
3. Зацікавленість учителя предметом, який він викладає: володіння додатковою інформацією, знання біографічних даних, цікавих фактів із життя митців, історій створення картин тощо.
4. Формування інтересу до предмета: добір цікавих картин; розробка тем, що захоплюють дитину; цікава інтерпретація та подача матеріалу.
5. Застосування інноваційних та інтерактивних прийомів навчання.
6. Застосування діяльнісного підходу до опанування учнями навчального матеріалу.
7. Використання елементів диференційованого навчання.

8. Створення ситуації успіху та організація позитивної атмосфери на уроці (Омері та ін., 2017).

У розроблених нами матеріалах «Інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва» (Виноградова, 2004) наголошується, що їхнє застосування значно підвищує інтерес здобувачів освіти до оволодіння навчальним матеріалом, створює підґрунтя для активної взаємодії учасників освітнього процесу.

Продемонструємо варіанти застосування основних інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва у закладі загальної середньої освіти. Отож, починаючи урок, учитель має налаштувати учнів на вивчення тієї чи іншої теми, звернутися до їхнього життєвого досвіду та знань, набутих на попередніх уроках. У зв'язку з цим на етапі актуалізації опорних знань доцільно використовувати сигнальні картки та такі методи, як «ланцюжок», «пінг-понг», «так – ні», «асоціативний куц» тощо.

Проаналізуємо окреслені вище методи детальніше.

«Так – Ні». Цей метод буде доречним у процесі вивчення теми «Рельєф». Учитель не демонструє (перевертає іншим боком) зразок або фото рельєфної композиції та пропонує учням відгадати, про що йтиме мова на уроці. З цією метою учні ставлять учителю запитання, які вимагають від нього коротких відповідей «Так» або «Ні», наприклад:

- Це твір живопису (графіки, скульптури,...)?
- Це об'ємна скульптура?
- Це скульптура на площині?
- Це рельєф?

Якщо учні відповідають правильно, вчитель демонструє їм зразок. Після цього спільно з учителем діти визначають тему та мету уроку. Означений прийом допомагає пов'язати розрізнені факти, систематизувати наявну інформацію та сприяє зміцненню набутих знань.

Асоціації. Побудова асоціативного куца. Метод полягає в тому, щоб за короткий проміжок часу допомогти учням пригадати засвоєні раніше знання з відповідної теми. Їхні відповіді у формі коротких тез записуються на дошці навколо розглянутого поняття чи явища. Як підсумок – учні разом з учителем створюють схему-опору, що актуалізує їхні знання, готує до прийняття нового матеріалу.

Використання сигнальних карток допоможе швидко перевірити рівень засвоєння знань здобувачами освіти. Із цією метою кожен учень отримує картки двох видів – для відповідей «Так» і «Ні». Учитель висловлює відповідне твердження. Якщо діти погоджуються / не погоджуються з ним, то сигналізують про це відповідною картою. Таку систему також можна використовувати, коли учням із двох запропонованих відповідей потрібно обрати правильну.

На етапі опрацювання нового матеріалу підвищити рівень мотивації та засвоєння учнями навчального матеріалу дозволяє використання таких методів: робота в групах, метод проектів, «обери позицію», «подорож», «мозкова атака», «броунівський рух» тощо.

Розглянемо деякі з них детальніше.

«Подорож». Навчальний матеріал із теми «Декоративно-ужиткове мистецтво. Писанкарство» учні

сприйматимуть із цікавістю, якщо його подати у формі подорожі рідним краєм. Із цією метою учні об'єднуються в тематичні групи («історики», «народознавці», «краєзнавці», «кольорознавці», «знавці технік розпису», «мистецтвознавці») та спільно опрацьовують один із аспектів досліджуваної проблеми, зокрема:

- 1) «історики» розповідають про час та умови виникнення писанок;
- 2) «народознавці» готують виступ про символіку та оберегове значення писанок;
- 3) «краєзнавці» розповідають про особливості розпису писанок у різних регіонах України;
- 4) «кольорознавці» пояснюють значення кольорів у писанкарстві;
- 5) «знавці технік розпису» розповідають, як класифікують писанки залежно від техніки виконання розпису;

6) «мистецтвознавці» ознайомлюють із легендами, піснями, казками, у яких фігурують писанки.

Кожна із груп оформляє матеріали на власний розсуд, наприклад, у вигляді проекту, довідника (онлайн-довідника), брошури, лепбука «Українська писанка».

«Мозкова атака». Означений метод найдоречніше застосувати у процесі вивчення теми «Друкована графіка. Будова книжки», зокрема опрацювання теоретичної частини навчального матеріалу. У зв'язку з цим учитель формує проблемну ситуацію «Ілюстрація та сюжетна композиція: одне й те ж чи ні?», спонукаючи учнів спершу до обговорення, а згодом – до колективного дослідження. Крім того, педагог пропонує порівняти картину Т. Яблонської «Над Дніпром» та ілюстрацію В. Полтавця до твору Т. Шевченка «Встала весна».

Думки учнів та висунуті ними ідеї записуються на дошці. Здобувачі освіти дискутують, висувують ідеї про те, що робота художника над ілюстрацією схожа до роботи над сюжетною композицією. Відмінність полягає лише в тому, що, ілюструючи твір, художник розкриває графічними засобами думку автора, а працюючи над сюжетною композицією, сам вибирає зміст і образи, по-своєму їх передає й трактує. Так, Т. Яблонська створила сюжетну композицію самостійно, на основі власного аналізу змісту, образів, природи, а В. Полтавець художніми засобами розкрив зміст і образи твору великого поета. Спільним є те, що обидва автори зважали на етюди, замальовки з природи, на свою пам'ять і фантазію, вміння й навички.

Учитель уточнює й доповнює висунуті ідеї, разом з учнями систематизує інформацію щодо особливостей ілюстрацій та їхні відмінності від сюжетних композицій. Результати такого дослідження «повертаються» учням у вигляді спільно сформованої схеми, якою учні користуються під час роботи над ілюструванням літературного твору.

«Обери позицію». На уроці вивчення техніки монотипія на етапі актуалізації знань учитель демонструє зразок роботи і запитує учнів, до якого виду мистецтва належить зображення.

На дошці вчитель зображує три колонки:

«графіка», «живопис», «важко сказати». Учні пропонується прикріпити стікер у тій колонці, що відповідає їхньому твердженню. На наступних етапах уроку, аналізуючи засоби вираження в означеній техніці, учні приходять до висновку, що монотипія – це відтиск, а отже, належить до графіки. Основний її засіб – пляма, що також належить до вказаної техніки. Наприкінці уроку вчитель знову пропонує застосувати метод «Обери позицію» (в новій колонці або у тій самій, але стікерами іншого кольору). Мета цієї роботи – швидко і наочно представити думки дітей до та після вивчення теми.

«Броунівський рух». Учитель готує картки з відповідними фактами до теми, що вивчається на уроці. Кожен учень отримує одну картку. Впродовж кількох хвилин діти читають і запам'ятовують інформацію. Після цього, рухаючись класом, довільно утворюють пари, повідомляючи один одному інформацію. Згодом знову утворюють нові пари, працюючи до сигналу вчителя про припинення роботи. Результатом застосування методу є швидке повідомлення інформації, діти виступають в ролі вчителя, навчаючи інших, добре засвоюють матеріал.

Метою діяльнісного підходу є організація активної, продуктивної, самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів. Пропонуємо розглянути прийоми, що ґрунтуються на активному, свідомому аналізі творів мистецтва та подальшій творчій інтерпретації розглянутих зразків образотворчого мистецтва.

Сторітелінг (творча розповідь) як прийом навчання у школі набуває все більшої популярності. Він покращує процес засвоєння матеріалу, розвиває уяву, сприяє подоланню страху публічного виступу, спонукає до самопізнання. Означений метод базується на бажанні дітей фантазувати, вигадувати історії, відчувати власну значущість. Застосування сторітелінгу є доречним і на інтегрованих уроках образотворчого мистецтва й розвитку мовлення.

Авторка підручників курсу «Мистецтво» Оксана Колотило як основу для складання творчої розповіді та подальшого створення малюнків учнями початкової школи пропонує використати свій «Лікувальний віршик» та ілюстрацію Ольги Кваші до нього (див. рис. 1). Після читання вірша та аналізу ілюстрації школярам пропонується скласти історії, відповідаючи на запитання «Що було до (після) зображеної події?». Такий вид діяльності може бути організований і у формі парної роботи.

О. Колотило описує застосування прийому «Фасилітована дискусія» на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі та «наголошує на тому, що фасилітація покликана вичерпувати зміст твору мистецтва. Завдяки цьому діти можуть збагнути, що чимало творів «розповідають свої історії» та здатні самостійно ці історії інтерпретувати» (Колотило, 2021).

Із метою демонстрації прийому потрібно детальніше розглянути картину Ольги Кваші «Сліди» (див. рис. 2).

Рис. 1. «Лікувальний віршик»
(автор – Оксана Колотило, ілюстрація – Ольги Кваші)

Рис. 2. Ольга Кваша «Сліди»

Запитання фасилітатора:

- Що зображено на картині?
- Куди, на вашу думку, може йти тваринка?
- Які почуття викликає у вас представлена картина?
- Які б предмети або персонажі ви домалювали б, щоб настрої картини змінилися на краще?

Учитель завдяки представленим вище запитанням намагається спонукати здобувачів освіти

висловлювати свої думки, стимулювати різноманітні версії та інтерпретації побаченого, не критикуючи і не оцінюючи запропоновані учнями ідеї, навіть якщо вони не співпадають із загальноприйнятою думкою.

Авторкою також пропонуються для використання на уроках прийоми «Перенесення в образ» та «Підзорна труба».

«Перенесення в образ» спробуємо побачити на прикладах картини Саллі Сватланд.

Рис. 3. Саллі Сватланд «Діти біля моря»

Учням пропонується відтворити у діалозі фрагмент картини «Діти біля моря» (див. рис. 3).

Діти в парі, споглядаючи картину, складають діалоги, намагаються відчувати її настрій, пригадують власний досвід. Така робота займає лише декілька хвилин, проте спонукає до роботи з теми, знайомить з творчістю художника, створює позитивний настрій, сприяє формуванню емоційного інтелекту учнів. Практичними завданнями на цьому уроці можуть бути: малювання морського пейзажу, зображення постатей людей, створення асоціативних композицій тощо.

«Підзорна труба». Завдяки аналізу картини Денні

Флін «Фентезі» (див. рис. 4) розглянемо застосування прийому «Підзорна труба» у процесі вивчення об'єктів картини. Діти створюють із паперу своєрідну підзорну трубу і досліджують картину. Вчитель просить учнів уважно розглянути деталі картини, поміркувати, з якою метою художник їх використовує. Учні відшукують деталі, які стануть образами в їхніх творах та надихатимуть на власну творчість. Такий вид підготовчої роботи зацікавлює дітей, допомагає уважно проаналізувати художній твір, подумати над призначенням образів та деталей.

Рис. 4. Денні Флін «Фентезі»

Використання елементів **диференційованого навчання** сприяє варіативності вибору мети, завдань, швидкості виконання робіт, індивідуалізації методів та прийомів у навчальному процесі. Маючи можливість обирати, здобувачі освіти почуваються впевненіше, а отже, відповідальніше виконують завдання (Цікавинки у викладанні предметів початкової школи, 2021).

Створення ситуації успіху та організація позитивної атмосфери на уроці. Досить часто серед учнів закладу загальної середньої освіти можна зустріти таких, які соромляться малювати у зв'язку з певними причинами. Вчителю варто підтримувати дітей такими фразами: «Ось цей елемент вийшов дуже вдалим!», «Я впевнена, що у тебе все вийде» тощо.

Важливу роль у процесі формування внутрішньої мотивації відіграє відповідна **атмосфера на уроці**. Уроки образотворчого мистецтва бажано проводити у спеціально обладнаному кабінеті, який облаштовуємо відповідно: мольберт, за яким працює вчитель; натурні постановки; роботи учнів тощо. Створення позитивного мікроклімату в класі, атмосфери співтворчості в навчальній діяльності, пошани та довіри між учителем й учнями, врахування їхніх інтересів, бажань, схильностей, намірів – усе це сприятиме мотивації учнів, стимулюванню бажання бути активним учасником уроку.

Висновки. Отже, кожен учитель хоче бачити своїх учнів творчими, духовно багатими, культурно освіченими людьми з розвиненим естетичним смаком. Формування означених якостей потребує особистісного бажання дітей, зацікавленості у навчанні образотворчому мистецтву. Зважаючи на це, пріоритетним завданням на уроці є розвиток ефективної мотивації учнів до навчання, створення умов із метою творчої діяльності кожної дитини, можливості розкриття та вдосконалення її здібностей.

Запорукою успіху у формуванні мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти на уроках образотворчого мистецтва є комплексний підхід, що передбачає застосування вчителем сучасних методів та прийомів, які спонукають учнів до активної діяльності, взаємодії, пошуку оригінальних ідей, розвитку творчих здібностей, вдосконалення умінь і навичок образотворчої діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у впровадженні активних, діяльнісних способів оволодіння навчальним матеріалом в освітній процес як основи набуття учнями предметних та ключових компетентностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Юрченко, О. (2023). Розпалить мотивацію учнів: 5-крокова модель похвали. *Освіторія*: вебсайт. URL:

<https://osvitoria.media/experience/rozpalit-motyvatsiyu-uchniv-5-krokovaya-model-pohvaly/> (дата звернення: 15.07.2024).

Омері, І., Спесивих, О., Комоцька, О. (2017). Особливості мотивації навчання дітей у дошкільній та початковій освіті. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць. Вип. 22. Ч. 2. С. 194–199. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36798/1/i_omeri_osoblivosti_%20motivacii.pdf

Виноградова, Н. (2004). Інтерактивні методи на уроках образотворчого мистецтва. *Завуч*. № 32. С. 13–20.

Колотило, О. (2021). НУШ: як змінити звичайні форми роботи на уроках засобами мистецтва. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/36367> (дата звернення: 15.07.2024).

Цікавинки у викладанні предметів початкової школи. (2021). *Ютуб-канал*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=i1a8HN7eRaE&autoplay=1&rel=0&showinfo=0> (дата звернення: 15.07.2024).

REFERENCES

Yurchenko, O. (2023). Rozpalit motyvatsiiu uchniv: 5-krokovaya model pohvaly [Ignite Student Motivation: The 5-Step Praise Model]. *Osvitornia*: vebсайт. URL: <https://osvitoria.media/experience/rozpalit-motyvatsiyu-uchniv-5-krokovaya-model-pohvaly/> (data zvernennia: 15.07.2024). [in Ukrainian].

Omeri, I., Spesyvykh, O., Komotska, O. (2017). Osoblyvosti motyvatsii navchannia ditei u doshkilnii ta pochatkovii osviti [Peculiarities of children's learning motivation in preschool and primary education]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*: zbirnyk naukovykh prats. Vyp. 22. Ch. 2. S. 194–199. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36798/1/i_omeri_osoblivosti_%20motivacii.pdf[in Ukrainian].

Vynohradova, N. (2004). Interaktyvni metody na urokakh obrazotvorchoho mystetstva [Interactive methods in art lessons]. *Zavuch*. № 32. S. 13–20. [in Ukrainian].

Kolotylo, O. (2021). NUSh: yak zminyty zvychajni formy roboty na urokakh zasobamy mystetstva [New Ukrainian school: how to change the usual forms of work in the classroom with the help of art]. *Vseosvita*. URL: <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/36367> (data zvernennia: 15.07.2024). [in Ukrainian].

Tsikavynky u vykladanni predmetiv pochatkovoii shkoly [Interests in teaching primary school subjects]. (2021). *Youtube-kanal*. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=i1a8HN7eRaE&autoplay=1&rel=0&showinfo=0> (data zvernennia: 15.07.2024). [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 12.06.2024